

CURTEA FEDERALĂ DE JUSTIȚIE

ÎN NUMELE POPORULUI

HOTĂRÂRE

VII ZR 216/02

Pronunțată la:
8 mai 2003
Heinzelmann,
grefier

în cauza

În Nachschlagewerk: publicat

În BGHZ: nepublicat

BGB (Codul civil german) § 242 (Cd)

Dacă într-un contract de tranzacție se face o iertare (remitere) de datorie parțială cu condiția ca ratele reduse să fie plătite la anumite date, creditorul nu poate, în baza existențelor buneii-credințe, să invoce că termenul de plată a fost depășit dacă a creat o așteptare rezonabilă, pe care debitorul s-a putut încredința, că creditorul nu va insista pe sancțiunile prevăzute de contract pentru cazul depășirii termenului (urmând BGH, hotărârea din 19 decembrie 1979 - VIII ZR 46/79, publicat în NJW 1980, 1043, 1044).

BGH, hotărârea din 8 mai 2003 - VII ZR 216/02 – Curtea de apel Frankfurt

Judecătoria Frankfurt

Senatul Civil VII al Curții de Justiție Federale la ședința orală din 8 mai 2003 prin judecătorii Prof. Dr. Thode, Dr. Wiebel, Dr. Kuffer, Prof. Dr. Kniffka și Bauner

au recunoscut în drept:

Recursul pârâtului împotriva hotărârii Senatului Civil 21 al Curții de apel Frankfurt am Main din 8 mai 2002 se respinge.

Pârâtul suportă costurile recursului.

Pe temeiul legii

Fapte:

Reclamantul a cerut să se declare inadmisibilă executarea silită a unei hotărâri judecătorești.

Pârâtul, pe baza unei creanțe rezultate dintr-un contract de împrumut salarial, a obținut o hotărâre judecătorească la Judecătoria Frankfurt, prin care Reclamantul a fost obligat să plătească 75.722,63 DM plus dobânzi. Reclamantul a declarat apel. La etapa examinării apelului părțile au tranzacționat la 29 martie 2000 extrajudiciar, astfel încât Reclamant a retras apelul. Reclamantul s-a obligat semnând cu avocatul în proces al Pârâtului, să plătească câte 10.000 DM până la 10 aprilie, 21 aprilie, 20 mai și 15 iunie. Restul datoriei a fost iertată (remisă).

Reclamantul și-a retras apelul. Ea a plătit prin intermediul cecului câte 10.000 DM la 30 martie, 28 april, 23 mai și 19 iunie 2000. Pârâtul a încasat toate cecurile. După încasarea celui de al doilea cec, pârâtul a confirmat la 28 aprilie 2000, că „după îndeplinirea” condițiilor de plată garanția reală deținută de pârât în cartea funciară va fi radiată [**Notă OC: pârâtul deține o ipotecă ce garantează datoria și a scris că o va radia din registrul bunurilor imobile**].

Pârâtul a invocat că datoria iertată s-a reactivat fiindcă reclamantul nu a respectat termenele de plată. Pârâtul a cerut executarea silită a hotărârii Judecătorei Frankfurt în mărime de 61.143,93 DM.

Judecătoria a declarat că executarea silită este inadmisibilă. Apelul pârâtului la fel a fost respins. Pârâtul a introdus recurs (ger. Revision) care a fost încuviințată de instanța de apel [**Notă OC: în procedura civilă germană instanța de apel trebuie să permită introducerea recursului**].

Temeiurile hotărârii:

Recursul este neîntemeiat.

Raportului obligațional i se aplică Codul civil german în redacția în vigoare la 31 decembrie 2001 (Art. 229 § 5 teza 1 Legea de punere în aplicare a Codului civil german).

I.

Instanța de apel a reținut că pârâtul este oprit, prin forța bunei-credințe, să invoce depășirea termenelor de plată. Prin comportamentul său pârâtul a creat o așteptare rezonabilă, pe care s-a încredințat reclamantul, că pârâtul nu va cere plata întregii datorii.

Desigur, conform jurisprudenței, debitorul care a plătit cu întârziere nu poate evita sancțiunile, prin simpla invocare a bunei-credințe, doar pentru că termenul de plată a fost doar ușor depășit. Cu toate acestea, pot exista cazuri în care nerespectarea termenelor de plată nu duce la reactivarea creanței principale din cauza comportamentului creditorului care a generat o așteptare rezonabilă pentru debitor. Suntem în prezența unui asemenea caz. Pârâtul de fiecare dată a acceptat să fie plătit prin cec cu abateri de la contract, ceea ce duce la o stingere cu întârziere a ratei scadente și astfel constituia o depășirea a termenului. În plus, ea nu a obiectat la întârzierea efectuării plăților. Din contra, el a încasat cecurile fără obiecții. Mai mult, prin scrisoarea sa din 28 aprilie 2000, pârâtul dăduse impresia că contractul de tranzacție se execută adecvat. În baza acestor fapte, reclamantul era îndreptățit să se încreadă că pârâtul nu va lua ușoara depășire a termenului ca motiv de a invoca reactivarea creanței integrale. Pârâtul ar fi trebuit să distrugă încrederea pe care reclamantul o construisese făcând o declarație explicită în acest sens.

II.

Instanța de apel a încuviințat recursul, deoarece este fundamentală chestiunea de a ști dacă, în cazul unui contract de tranzacție remitere parțială de datorie sub condiție rezolutorie și obligația de plată a ratelor, acceptarea repetată, fără obiecții, a plății ratelor cu o ușoară întârziere, creează o încredere rezonabilă în favoarea debitorului. Această chestiune nu este fundamentală și nu justifică încuviințarea. Întrebarea juridică formulată în mod abstract de curtea de apel nu apare în caz. Curtea de apel deduce existența încălcării bunei-credințe dintr-un cumul pachet de circumstanțe. Acceptarea fără obiecții a plăților în rate este doar una dintre aceste circumstanțe. Chestiunea dacă există o încălcare a bunei-credințe în cazul individual hotărât de curtea de apel nu este fundamentală. Senatul este totuși ținut de încuviințare, conform §543, alin. 2, teza 2 din Codul de procedură civilă.

III.

Hotărârea instanței de apel trece controlul de drept (corespunde legii).

1. Așa cum reține curtea de apel fără contestare, părțile au încheiat o tranzacție conform căreia reclamantul retrage apelul depus împotriva hotărârii Judecătorei Frankfurt de încasare a datoriei de 75.722,63 DM plus dobânzi, iar pârâtul renunța la datorie în partea în care depășește 40.000 DM. Această renunțare parțială sub condiție rezolutorie presupune că tranzacția se desființează dacă reclamantul nu plătește ratele la termenele convenite.

2 Instanța de apel reține în mod corect că în împrejurările cauzei este fundamental greșit de a refuza, prin aplicarea §242 BGB, consecințele nefaste

pentru debitor ale survenirii condiției numai pentru că termenul a fost ușor depășit (BGH, hotărârea din 19 decembrie 1979 - VIII ZR 46/79, publicată NJW 1980, 1043, 1044; hotărârea din 8 iulie 1981 - VIII ZR 247/80, publicată NJW 1981, 2686, 2687).

În acest context, reținem că apărarea debitorului că creditorul încalcă buna-credință dacă invocă o ușoară întârziere în termen nu este exclusă pentru toate cazurile. În virtutea exigenței de bună-credință (§242 BGB), creditorul nu poate invoca depășirea termenului dacă el însuși a creat o stare de încredere, pe care debitorul s-ar putea baza, că creditorul nu va valorifica consecințele convenite pe motivul depășirii termenului limită (a se vedea BGH, hotărârea din 19 decembrie 1979 - VIII ZR 46/79, publicată NJW 1980, 1043, 1044). Faptul dacă creditorul a creat o stare de încredere și invocarea depășirii termenului ar fi contrară bunei-credințe poate fi evaluat numai ținând seama de circumstanțele respective ale cazului individual. Această apreciere care trebuie făcută de judecător poate fi verificată doar într-o măsură limitată în ordine de recurs (a se vedea BGH, hotărârea din 30 aprilie 1993 - V ZR 234/91, publicată BGHZ 122, 308, 314; hotărârea din 7 iulie 1965 - VIII ZR 138/63, publicată WM 1965, 799, 780).

3. În ordine de recurs, aprecierea instanței de apel conform căreia pârâtul încalcă buna-credință dacă, având în vedere comportamentul său anterior la derularea tranzacției, invocă o depășire ușoară a termenelor convenite, nu este criticabilă. Examinarea în recursul nu a relevat nicio eroare de drept în detrimentul pârâtului.

a) În măsura în care se invocă faptul că împrejurările create nu îndreptățeau reclamantul să se încreadă în mod rezonabil, reclamantul încearcă fără succes să înlocuiască soluția instanței de apel cu soluția sa. Aprecierea făcută de curtea de apel urmează să fie acceptată. Ea se încadrează în limitele marjei de apreciere a judecătorului. În virtutea faptului că, pârâtul a acceptat

predarea cecurilor în ciuda faptului că plata nu a fost primită la timp în conformitate cu contractul, a încasat cecurile, nu a obiectat că termenul a fost depășit și în scrisoarea din 28 aprilie 2000 a dat impresia că depășirea ușoară a termenului nu a avut nicio relevanță pentru derularea contractului de tranzacție, instanța de apel a putut deduce fără aplicarea greșită a legii, că reclamantul era îndreptățit să se încredințeze că pârâtul nu va invoca depășirea ușoară a termenului nici la plata ultimei rate. Contrar opiniei exprimate în recurs, această concluzie nu contravine nici experienței de viață (uzanțelor din circuitul civil), și nici dispozițiilor § 286 din Codul de procedură civilă.

b) Este neîntemeiată motivul de recurs potrivit căruia instanța de apel interpretează greșit tranzacția, și anume că transmiterea cecului nu reprezintă o plată „primită” către pârât în sensul contractului și că termenele de plată nu erau respectate prin simpla lor recepție, ci prin plata în baza cecurilor. Interpretarea rezervată judecătorului, făcută de către instanța de apel, este posibilă. Pârâtul însuși a interpretat tranzacția în acest fel. Prin urmare, instanța de apel a fost în măsură să rețină, fără a comite o eroare de drept, că comportamentul a fost un fapt care a stat la baza încrederii în împrejurări.

c) Nu are relevanță, contrar celor invocate în recurs, dacă soțul reclamantului a fost informat la 28 aprilie 2000 că cuprinsul scrisorii din 30 martie 2000, care confirma tranzacția din 29 martie 2000, este veritabil. Această informație oferită de pârât nu a putut, pe baza evaluării judiciare, să oprească formarea încrederii rezonabile a reclamantului, constatate de instanța de apel. Deoarece el doar a confirmat tranzacția în interpretarea data de instanța de apel.

IV.

Hotărârea privind acoperirea cheltuielilor se bazează pe § 97 Cod de procedură civilă.

Thode

Wiebel

Kuffer

Kniffka

Bauner